N°. 3509. 1858.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon Droit.

Dit blad verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5,00; voor de buitensteden franko p. p. *f* 6.00.
Brieven, Gelden, enz. FRANKO te adresseeren aan „het Bureau van DE TIJD."

DONDERDAG 18 NOVEMBER.

Advertentiën van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentiën wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 17 November.

Bij het onderzoek der begrootingen van Eeredienst is in de sektiën op nieuw ter sprake gebragt de vraag, of het behoud der departementen van Eeredienst al of niet dienstig is. De minister van R. K. Eeredienst heeft daarop een kort en bondig antwoord gegeven, waartegen evenwel eene opwerping kan worden en bereids is gemaakt. Het antwoord van den minister laten wij hieronder volgen; inmiddels geven wij hier het bezwaar, hetwelk door den heer Storm en anderen herhaaldelijk is ontwikkeld. De ministeriën van Eeredienst trachten botsingen tusschen Staat en Kerk te voorkomen. Goed. Maar kunnen die botsingen niet juist door de departementen van Eeredienst-zelven worden geprovoceerd, als die departenenten hunne bevoegdheid zoo ver uitstrekken, dat zij buiten de regten van den Staat en op het gebied der kerkelijke vrijheid treden? De vraag is niet uit de lucht gegrepen, maar is dezer dagen voorgekomen in de gedaante van een feit, ter gelegenheid van eene op te rigten noodkerk te Eindhoven. Voor ons lijdt het geen twijfel of het departement van R. K. Eeredienst kent zich daar eene bevoegdheid toe, die, in strijd met de wet, inbreuk maakt op de vrijheid. De *Arnhemsche Courant* heeft dat duidelijk aangetoond in een haar toegezonden stuk, waarvoor ook wij eene plaats inruimen. De zaak is voor alle kerkgenootschappen van belang en voor de Protestantsche nog meer dan voor het Katholieke, dewijl zij door hare veelvuldige verdeeldheden en afscheidingen meer bloot staan aan het gevaar van in de uitoefening hunner godsdienst gestoord te worden. Wat toch is het geval? Alle eeredienst op straat is verboden. Men behoeft dus een gebouw. Maar nu komen de departementen, die op grond van een koninklijk besluit in een geheel anderen toestand, dan waarin wij regtens en feitelijk leven, genomen, ten spijt der Grondwet en der April-wet, de pretentie maken, dat men geen gebouw tot kerk mag optrekken of inrigten zonder hun verlof. Wat beteekent dat anders dan dat men in speciale gevallen aan gezindten verhinderen kan godsdienstoefening te houden, als zulks aan de boven drijvende partij, die het roer in handen heeft, niet gelegen komt. Want wie het regt heeft om verlof te geven, heeft ook het regt om verlof te weigeren. Men opent derhalve door dergelijke aanmatiging de deur tot onbehoorlijke inmenging in kerkelijke aangelegenheden, tot willekeur, en des verlangd tot verhindering van godsdienstoefeningen, die men begrijpen zal te moeten weeren. De pretentie kan alzoo worden misbruikt om op de nadrukkelijk in de Grondwet verleende vrijheid van godsdienst terug te komen. De vervolgingen tegen de Afgescheidenen zijn nog te versch in het geheugen, dan dat men alle bezorgdheid voor toekomstige misbruiken kan afleggen. Wij hopen derhalve, dat de zaak bij de beraadslagingen der Tweede Kamer niet onopgemerkt zal worden gelaten, en dat van de ministeriën van Eeredienst bevredigende verklaringen zullen worden uitgelokt, opdat er een einde kome aan aanmatigingen, die 't gevolg zijn van praktijken, ingeslopen toen de inmenging van den Staat in de zaken van de godsdienst aan de orde van den dag was.

Hier volgt het ingezonden stuk aan de *Arnhemsche Courant* van ll. Vrijdag:

Besluit van 16 *Augustus* 1824 (*Stbl. n°.* 45.)

Naar men verneemt, heeft de minister voor R. K. eeredienst iets opmerkelijks verrigt. De zaak is deze. Te Eindhoven heeft men plan eene kerk voor Roomsch Katholijken te bouwen, en als gevolg daarvan werd de aanbesteding eener noodkerk, niets meer dan dat, in een dagblad aangekondigd. Doch o wee! de minister of een zijner onderhoorigen, immers bij een dergelijk [illegible] is 't dikwijls moeijelijk den eigenlijken held te onderscheppen, herinnerde zich een koninklijk besluit van 16 Aug. 1824 en bespeurde met arendsblik, dat men tot den bouw der bewuste noodkerk voor, alsnog geene magtiging had gevraagd. Hierop volgde een schrijven van wege 't departement van eeredienst aan den Commissaris des Konings in Noordbrabant en een veto, of iets dergelijks van dezen, aan den heer burgemeester van Eindhoven.

Ik voor mij, eenvoudig burger, had dikwijls ontzaggelijke moeite om den weg te vinden in de menigte van wetten, besluiten enz., wier getal, helaas! bij den dag aangroeit; doch meende dat ministers, vooral wanneer zij, als specialiteiten, van 't eene in 't andere kabinet overgaan, en zich dus uitsluitend met hun vak te bemoeijen hebben, alle wetten, besluiten enz. tot dit laatste betrekkelijk, zoo goed kennen moesten, dat ze zich, vooral wanneer het godsdienstzaken geldt, aan geene ernstige tegenspraak behoefden bloot te stellen.

Intusschen dacht ik een weinig na over genoemd besluit van 16 Augustus 1824, het argument waarop de minister steunt, het ontzaggelijk wapen, waarmeê Zijne Excellentie tegen eene noodkerk, of liever tegen de aankondiging harer aanbesteding te velde trekt, en ik onderzocht of genoemd besluit, in den zaligen tijd van Gobau ontloken, werkelijk geldende is.

Ik heb de eer mijne opmerkingen aan 't oordeel des ministers te onderwerpen, en vind het in alle gevallen de moeite waard, de aandacht van 't publiek op de zaak in kwestie te vestigen.

De considerans van 't koninklijk besluit zegt, dat eenige kerkbesturen geheel uit het oog verloren hebben, dat zij slechts beheerders der kerkengoederen zijn, en hunne daden zich niet verder dan tot die van eenvoudig beheer kunnen uitstrekken. Dus, denkt ge, zullen ze gewaarschuwd, gestraft, kortom op den regten weg gevoerd worden: och neen, hunne verkeerde handelwijze motiveert een koninklijk besluit, welks 1e artikel zegt: „dat alle kerkbesturen en kerkelijke administratiën zich zorgvuldig zullen wachten, van eenige bestellingen of beschikkingen te maken omtrent onderwerpen, waarvan de bezorging hun niet uitdrukkelijk bij de bestaande wetten enz. is opgedragen." Natuurlijk — en hiermede, met deze waarschuwing kon men volstaan; doch ziet, er wordt aanleiding uit genomen om iets nieuws vast te stellen, want is het niet nieuw, dan is het overbodig. Art. 2 van hetzelfde besluit verbiedt den aanbouw, den herbouw enz. van kerken, buiten toestemming des Konings; art. 4, de oprigting of instelling van nieuwe kerkelijke gemeenten, buiten dezelfde toestemming en art. 5 het invoeren of vervreemden van voorwerpen van kunst enz. in de kerken geplaatst en niet toebehoorende aan bijzondere genootschappen of bijzondere personen, dit laatste als eene hulde aan de kunst ten spijte van hare zuster de vrijheid.

Indien ik nu de toenmalige grondwet, die van 1815, naga, dan zegt mij een artikel der additionele bepalingen, dat de koning bevoegd is, alle die maatregelen te nemen, welke vereischt worden om de grondwet in al hare deelen, op eene geregelde wijze, en zoo spoedig mogelijk, in werking te brengen; maar daaruit volgt volstrekt niet, dat bij besluit kon geregeld worden, hetgeen tot de kring der wetgevende magt behoorde of buiten alle regeling lag. Ofschoon eene juiste, bepaalde onderscheiding tusschen het wetgevend en uitvoerend gezag in de grondwet van 1815 werd gemist, was het een en ander uit het begrip van wet zelf, als stellende deze algemeene regten en verpligtingen vast, op te maken en was de wetgevende magt volgens art. 105 aan den Koning en de Staten-Generaal gezamenlijk opgedragen. Zoolang nu het departement van eeredienst niet aantoont dat het besluit van 16 Aug. 1824 strekte tot het in werking brengen der grondwet, dat niet eenige bepaling van deze of van eenige andere wet ten grondslag had, of eindelijk dat het voortvloeide uit eenig bijzonder regt des Konings meen ik het te mogen rangschikken onder die besluiten, welker regtskracht moet beslist worden, iets dergelijks als het besluit van 3 Junij 1828, kortom onder die instrumenten, welke te zwak zijn om er zelfs eene noodkerk mede te bestormen.

Doch ook al toegegeven dat het bewust besluit eenmaal geldend zij geweest, dan is het zeer zeker onder de vereenigde werking der grondwet van 1848 en der Sept. wet van 1853 bezweken.

Onze tegenwoordige grondwet in de art. 164—170 waarborgt volkomen vrijheid van Godsdienst en godsdienstoefening behoudens de bepalingen der strafwet, de eischen der politie en het toezigt des Konings. — Dat het besluit van 16 Aug. 1824 met de orde en rust, in den zin van art. 167 der grondwet, niets te maken heeft, spreekt van zelf; dus blijft de vrijheid van godsdienstoefening, waartoe het oprigten van tempels, het regelen van kerkbesturen en het toezigt over deze behoort, in haar geheel, en is niets met die vrijheid meer onbestaanbaar, dan de bepalingen eener ordonnantie, welker minste gebrek is, dat zij door Gobau en zijns gelijken is ingegeven. Maar het toezigt des Konings, hetwelk volgens de verklaring der regering in 1848 „moest bestaan in het beteugelen van hen, die buiten de palen gaan, niet in het vlechten van banden, opdat zij dezelve niet zouden kunnen overschrijden." De wet van 10 September 1853, welke dat toezigt regelt, bewijst ons hier uitstekende diensten. Volgens art. 1 blijft aan de kerkgenootschappen de vrije regeling van alles wat hunne godsdienst en de uitoefening daarvan in eigen boezem betreft, verzekerd. De bepalingen betreffende de inrigting en het bestuur moeten den Koning medegedeeld en in sommige gevallen door hem goedgekeurd worden. Indien nu die regeling overeenkomstig de wet heeft plaats gehad, en ook de werkkring, de verantwoordelijkheid, enz. der kerkbesturen, door het bevoegde kerkelijk gezag in overeenstemming zoo veel noodig met het gouvernement zijn geregeld, welke is dan de raison d'être van het besluit van 1824 over de kerkbesturen, en is de Staat dan niet van de zorg over die lievelingen ontheven?

Art. 17 onzer wet bepaalt, dat elke oprigting of inrigting van een gebouw tot uitoefening van de openbare godsdienst, binnen den afstand van twee honderd ellen van eene bestaande kerk, in het belang der openbare orde een onderzoek omtrent de plaats van vestiging vereischt. — Voor dat de oprigting of inrigting wordt toegelaten, wordt daaromtrent door het gemeentebestuur beslist. Deze beslissing is vatbaar voor een beroep op Gedeputeerde Staten, en bij bezwaar ook tegen de beslissing van deze, wordt hunne uitspraak eindelijk aan Onze eindbeslissing onderworpen.

Mij dunkt, het departement van eeredienst zal hier, even als ik, e contrario redeneren en zeggen dat, aangezien men voor het oprigten van kerken *binnen* de twee honderd ellen enz. aan een onderzoek, aan het vragen van toestemming is onderworpen, men in de overige gevallen (buiten de twee honderd ellen) daarvan vrij is. Dus strijdt het besluit van 16 Aug. 1824 met onze artikelen 2 en 7 — en nu zegt art. 14 der wet „dat bij haar in werking treden, der wet van 18 germinal jaar X en alle andere met de tegenwoordige wet strijdige bepalingen zijn afgeschaft," in verband met den considerans: „dat de wet bepalingen moet vaststellen ter uitvoering van onderscheidene voorschriften van het VIde hoofdstuk der grondwet, en ter vervanging van dit onderwerp bestaande verordeningen." Waar blijft dus het besluit? — Zoowel de vrijheid bij de grondwet gewaarborgd, lijnregt met het produkt der besluiten-regering, als de wet van 1853, die evenzeer de vrijheid huldigende, daarenboven onderwerpen bij de ordonnantie besproken, op nieuw regelt, hebben deze laatste, zoo ze ooit kracht bezeten mogt hebben, zeer zeker doen vervallen, en de minister kan gerust wezen dat hij nimmer ingevolge art. 5 van dat besluit de verplaatsing van een stoel of bank, immers dit alles kan een voorwerp van kunst of eene geschiedkundige herinnering wezen, zal behoeven te beletten.

Eindelijk nog een enkele vraag. Indien het departement van eeredienst à tort et à travers aan het besluit blijft hechten, wat zal het beginnen zoo particulieren de handen ineenslaan, om eene kerk te stichten? Op hen is het product van 1824 zeer zeker niet van toepassing, immers het spreekt slechts van kerkbesturen en kerkelijke administratiën...?

Ik weet niet of deze korte aanteekening iets zal bijdragen om de moeijelijkheden, welke den bouw van Eindhovens noodkerk belemmeren, uit den weg te ruimen, maar zooveel is zeker dat het altoos goed is de aandacht van het publiek op een feit, als het onderhavige, te vestigen, en het arsenaal onzer oude wetten en besluiten van tijd tot tijd eens na te gaan, opdat men niet eensklaps in deze of gene verrigting, zij het de aanbouw of herstel van kerken, worde gestoord, en de strijd tusschen een minister en eene Noodkerk of stellaadje, van zelve reeds ongelijk, althans met deugdelijke wapenen worde gevoerd.

J. G.

De Memorie van Beantwoording over het *Voorloopig Verslag* der Kamer, omtrent Hoofdstuk VII, R. K. Eeredienst, luidt als volgt:

"§ 1. De vraag: "of het behoud van een afzonderlijk Departement voor de Zaken der Roomsch-katholijke Eeredienst noodzakelijk, oirbaar of wenschelijk zij", is van regeringswege bij de Memorien van Beantwoording betreffende het VIIde hoofdstuk der vorige Staatsbegrootingen herhaaldelijk toegelicht, en, als men zich vleijen mag, toen zoodanig opgelost, dat het schier overbodig schijnt daaromtrent op nieuw in discussie te treden.

De opheffing van voormeld departement wordt niet raadzaam geacht, en zou, vooral in de gesteldheid van ons vaderland, ligtelijk kunnen leiden tot verzwakking der wederzijdsche waarborgen, die èn Staat èn Kerk beide evenzeer in het VIde hoofdstuk der Grondwet moeten vinden.

Het staatsgezag mag van zijn standpunt nimmer uit het oog verliezen, hoe diep het godsdienstige element in alle maatschappelijke aangelegenheden kan ingrijpen, en van hoeveel gewigt de invloed zij, dien de kerkgenootschappen, als de talrijkste en magtigste zedelijke ligchamen in den Staat, met hunne veelvermogende besturen, menigvuldige inrigtingen, openbare gebouwen, gestichten van opvoeding en onderwijs, instellingen van weldadigheid enz., op de verschillende bestanddeelen van den Staat kunnen uitoefenen.

Uit aanmerking daarvan is het van veel belang, dat bij de menigvuldige aanrakingen, die onophoudelijk tusschen staats- en kerk-aangelegenheden geboren worden, bijzondere zorg worde gedragen voor de behoorlijke toepassing der grondwettige beginselen, welke de onderlinge betrekking, de regten en verpligtingen in dit stuk bepalen, en niet enkel belangen van geldelijken aard, maar ook verstrekking van gelijke bescherming en uitoefening van een steeds wakend toezigt omvatten.

Men kan de met die zorg belaste hoofden der Departementen voor de Zaken der Eerediensten niet aanmerken als *organen van kerkgenootschappen.* Zij zijn niet geroepen om in den Ministerraad of in eenig ander staatsbestuur bijzondere godsdienstige stemming of denkwijze te vertegenwoordigen. Hunne hoedanigheid staat volkomen gelijk met die der hoofden van de overige departementen van algemeen bestuur. Zij zijn verantwoordelijke Ministers, die, overeenkomstig art. 73 der Grondwet, door den Koning naar welgevallen worden benoemd en ontslagen. Hun lastbrief ligt in de Grondwet, en in de ter uitvoering daarvan strekkende wetten en openbare verordeningen, terwijl de taak, die zij te vervullen hebben, zich hoofdzakelijk, binnen den hun aangewezen werkkring, bepaalt tot de doeltreffende leiding en regelmatige toepassing der bij het VIde hoofdstuk van de Grondwet vastgestelde betrekking tusschen den Staat en de kerkgenootschappen en der daaruit voortvloeijende regten en verpligtingen.

Het behoorlijk volbrengen van die taak eischt veelzijdige zorgen, groote mate van behoedzaamheid en beleid, gepaard aan kennis der eigenaardigheden van de godsdienstige gezindten, ten einde langs gepaste wegen en door vrede stichtende tusschenkomst met vrucht werkzaam te kunnen wezen bij het in harmonie brengen van de zoo vaak uiteenloopende belangen, waarin Kerk en Staat betrokken zijn, en om tevens bij het grondwettig waken en beschermen, ieders regten en verpligtingen naar eisch te helpen handhaven en daardoor het algemeen welzijn van den Staat te bevorderen.

De opdragt van die gewigtige taak aan een of meer hoofden van reeds met de leiding van andere veelomvattende takken van algemeen bestuur belaste ministeriëele departementen is gebleken moeijelijk en min doeltreffend te zijn. Behalve dat die hoofden zich aan de behartiging der teedere zaken van de eerediensten niet onverdeeld kunnen wijden, hebben zij dikwerf in andere takken van hun beheer belangen voor te staan, welker uitsluitende waardering niet altijd geëigend is tot bevrediging der regtmatige belangen van de kerkgenootschappen, of tot aankweeking van die goede verstandhouding, welke op wederkeerig vertrouwen moet gegrond zijn, wil zij heilzame vruchten voor Kerk en Staat, vrede en rust in de maatschappij opleveren.

§ 2. De oplossing van de bij deze paragraaph gedane vraag: "of de hier bedoelde *normale* jaarwedden eenzijdig door de Roomsch-katholijke kerkhoofden, dan wel met medewerking en toestemming der Regering zijn vastgesteld," wordt gevonden in de vroegere, zeer uitvoerige mededeelingen, bevattende de grondslagen waarop het werk dier bezoldiging rust. Het zou inderdaad met de beginselen van een ordelijk staatsbestuur zeer weinig strooken, wanneer de uitvoering van art. 168 der Grondwet en daarmede de beschikking over de staatsuitgaven op de in de vraag bedoelde wijze plaats grepen. Voor eene dusdanige veronderstelling bestaat dan ook geen grond hoegenaamd. Het vaststellen der gedachte jaarwedden en de bepaalde aanwijzing van de betrekkingen, aan welke de vastgestelde jaarwedden kunnen verbonden worden, geschieden, krachtens art. 61 Grondwet, *uitsluitend* door den Koning, nadat de noodzakelijkheid daarvan door een regelmatig onderzoek is gebleken en erkend. Vervolgens wordt bij ministeriele beschikking aan de te dier zake genomen Koninklijke besluiten de vereischte uitvoering gegeven, waardoor ieder titularis in het genot van de voor zijnen rang of zijne betrekking vastgestelde jaarwedde wordt gesteld, in verband met de daartoe bij de begrootingswetten beschikbaar gestelde fondsen, en overeenkomstig de regels, bij de bestaande comptabiliteits-verordeningen en bij de verder toepasselijke besluiten voorgeschreven.

§ 3. De vraag: "of het volstrekt noodzakelijk was, in de nieuwe gemeente Haarlemmermeer dadelijk tot den bouw van *twee* kerken over te gaan," werd, na een rijp onderzoek, door de geraadpleegde burgerlijke en kerkelijke autoriteiten eenstemmig *in bevestigenden zin* beantwoord. De dringende behoefte aan die gebouwen is dan ook, bij de door den Koning en door Gedeputeerde Staten gedane toezegging van een rijks- en een provinciaal subsidie, erkend. Zij kan zeker niet worden in twijfel getrokken, wanneer men in aanmerking neemt, dat het hier geldt eene gemeente, wier uitgestrektheid niet minder dan 18,000 bunders groot is, en waarvan de reeds talrijke en steeds toenemende bevolking zich zoodanig over die groote oppervlakte verspreid vindt, dat de afstand tusschen hare woonsteden en de met het oog daarop gekozen vestigingsplaatsen der beide kerken, in betrekking tot de meeste gemeentenaren nog bij uren geteld wordt.

De Regering heeft in hare Memorie van Beantwoording over het Ve hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1859 verklaard, dat in den loop van het tegenwoordig zittingjaar zullen worden voorgedragen wetsontwerpen nopens de militie, het middelbaar onderwijs en de bewaarscholen. Zij heeft verder te kennen gegeven, dat zij niets onbeproefds laat, hetgeen de invoering der nieuwe onderwijswet kan bevorderen, en daardoor de verbeteringen te verkrijgen, welke uit die wet kunnen voortvloeijen.

De Regering erkent wijders de wenschelijkheid om het archiefwezen bij de wet te regelen, en om regels te stellen voor het verleenen van koncessiën voor openbare werken en middelen van vervoer. Zij merkt echter op, dat het ontwerpen van laatstgemelde wet is verschoven ten gevolge van hare zucht om te voldoen aan de motiën van orde der Kamer, tot spoedige afdoening der aangevraagde koncessiën voor den aanleg van spoorwegen.

Bij de beantwoording der bedenkingen, in de afdeelingen der Kamer geopperd, nopens het nieuw daar te stellen gebouw voor den Hoogen Raad, gewaagt de Regering van hare bedoeling, om bij de nieuwe regterlijke organizatie voor te dragen, dat dit hoog regtelijk kollegie tevens een hof van appèl in burgerlijke zaken worde, en dat de provinciale hoven vervallen.

De aangelegenheid der Delftsche akademie is thans bij het departement van Koloniën in behandeling.

De opper-ceremoniemeester maakt bekend, dat het Hof den ligten rouw zal aannemen, wegens het overlijden van Hare Keizerlijke Hoogheid Mevrouw de Aartshertogin Margaretha, gemalin van Zijne Keizerlijke Hoogheid den Aartshertog Karel Lodewijk, voor den tijd van *vier* dagen, met ingang van den 17n November aanstaanden.

Aan het ministerie van Marine heeft heden de aanbesteding plaats gehad van het afbreken en opruimen van de oude en het maken van eene nieuwe keersluis in het dokkanaal van het maritieme etablissement te Willemsoord, met de leverantie van een gedeelte der daartoe benoodigden bouwstoffen en met de arbeidsloonen. Er waren 12 inschrijvings-biljetten ingekomen. Het werk is gegund aan den minsten inschrijver, den heer A. Visser Bz., te Meidrecht, voor de som van *f* 137,000.

Heden nacht ten 2½ ure is er brand ontstaan in de perceelen No. 24 en 25 op den N. Z. Achterburgwal bij de Lijnbaansteeg, welke huizen ook wel *het fort* genaamd worden. Door de werking van 5 spuiten was men ten 4 ure de verspreiding van den brand meester, hoewel de perceelen geheel uitgebrand waren. In een kelder, waar eene koffijnering uitgeoefend werd, moet de brand onstaan zijn, hoewel de oorzaak onbekend is. De 12jarige knaap H. W. Voogt is uit de tweede verdieping gesprongen, deerlijk verwond naar het gasthuis gebragt. Heden m[...] gen zijn drie onkenbare, tot een klomp ineengeschroe[...] lijken gevonden, terwijl nog twee personen vermist word[...]

Z. M. heeft benoemd en aangesteld tot mede-direkteur [...] de Nederl. Bank, R. D. Wolterbeek; goedgekeurd de ben[...]ming van J. W. C. Doijer, tot sekret. der gem. Diepenhe[...] alsmede, G. S. de Veer vergund het aannemen van de [...]sierselen der orde van Frans Jozef, hem door Z. M. [...] Keizer van Oostenrijk geschonken.

ROTTERDAM, 16 Nov, Aan de markt van he[...] waren de prijzen der boter: 1ste kwal. *f* 59, 2de kw[...] *f* 56, 3de *f* 53.

GORINCHEM, 16 Nov. Op de groote of St. Ma[...]tensche markt gisteren gehouden, waren ruim 15[...] paarden, waaronder vele zeer schoone aan de l[...] Sedert jaren werden er niet zoo weinig zaken ged[...] als thans; ook de aanwezigheid van vele Fransche ko[...]lieden maakte hierop geene verandering. De prij[...] waren merkelijk minder dan vroeger.

Overigens waren de marktprijzen als volgt: Ta[...] *f* 7.50 a *f* 9.80. Rogge *f* 5.45 a *f* 6.40. Gerst *f* 4[...] a *f* 5.60. Haver *f* 3 a *f* 4.85. Boonen *f* 7.50 a *f* 9.[...] Zaad zonder handel. Boter *f* 0.85 a *f* 0.95 het Nederl. [...] Kaas *f* 16 a *f* 20. Eijeren *f* 3.60 de 100 stuks. Aa[...]appelen *f* 1.40 a *f* 1.80 het mud.

Ook in de varkens is eene merkelijke daling; [...] zwaarste werden bij groote getale 16 a 17 c. de 5 [...] afgezet. De graanhandel was zeer slap bij weinig aanvo[...]

ARNHEM, 16 Nov. Heden is alhier voor de k[...]rekt. regtbank behandeld de zaak van E. Hilff, [...] zich noemende Schultz. Deze beruchte dief, door [...] hof van Gelderland veroordeeld tot tuchthuisstraf [...] 20 jaren, heeft in den nacht van den 10den de[...] eene allerstoutste poging, gepaard met braak geda[...] om uit de gevangenis te ontsnappen. De regtbank he[...] hem voor de gepleegde braak veroordeeld tot gevang[...]nisstraf van drie maanden, na expiratie der hem op[...]legde 20jarige tuchthuisstraf te ondergaan. Hij m[...] daarop te kennen hebben gegeven, dat hij dien tijd n[...] in de gevangenis zoude doorbrengen, doch wel middel[...] zoude weten om te ontsnappen.

AMERONGEN, 15 Nov. Jl. Vrijdag is, in ee[...] zitting van den raad dezer gemeente, besloten tot [...] zenden van een adres aan den kommissaris des Konin[...] in dit gewest, waarbij de tusschenkomst van dez[...] hoogen ambtenaar gevraagd wordt: 1°. tot eene bet[...] regeling van het brievenvervoer, en 2°. tot het oph[...]fen van die bepalingen in de dienst van den Ri[...] spoorweg, die zoo zeer in het nadeel zijn van [...] station Maarsbergen, waar b. v. sedert November, [...] middagtrein niet meer ophoudt, niettegenstaande [...] station het punt is, waarop zoo vele belangrijke sted[...] en dorpen dagelijks korrespondeeren. Het is te hope[...] dat deze maatregel van onzen gemeenteraad met e[...] gunstig gevolg zal bekroond worden, en dat het go[...]vernement de direktie van den Rijnspoorweg zal ku[...]nen bewegen, meer inschikkelijkheid te betoonen vo[...] de bewoners van eene uitgebreide streek, die, zond[...] belangrijke opofferingen van tijd en geld, geen an[...] station dan Maarsbergen kunnen bereiken. (*Amst. C*[...]

BLOKZIJL, 15 Nov. De sedert een paar dag[...] ingevallen vorst is reeds zoo sterk geweest, dat [...] beurtveer tusschen hier en Steenwijk om het ijs niet [...] kunnen worden waargenomen, terwijl men de klein[...] sloten reeds over het ijs passeert.

ASSEN, 12 Nov. De werken der Noord-Willem[...]vaart zijn thans tot aan deze stad gevorderd. On[...] begunstiging van het schoonste weder, zijn zij gereg[...] voortgezet. Het onder deze stad nog benoodigde terr[...] zal hoogst waarschijnlijk in der minne verkregen w[...]den, welligt met uitzondering van een perceel. Bij [...] graven van het kanaal nabij deze stad, alsook on[...] het gehucht Loon, zijn een aantal eiken boomen, [...]vonden, die twee a drie voeten onder de derriechtige oppervlakte op den vasten zandgrond lagen, mees[...] in de rigting van het noordwesten naar het zuid-oost[...]

— Heden wordt hier in eene morgen- en avondzit[...] bij het provinciaal geregtshof van Drenthe behand[...] de zaak van Berend Visscher te Meppel, beschuldi[...] van poging tot moord op den burgemeester van Dwinge[...] De beschuldigde staat anders niet als een kwaad men[...] te boek, maar tevens als iemand, die, wanneer hij [...] veel drank heeft gebruikt, aan een woedend dier ge[...] wordt. Hij heeft dan ook de daad in staat van dr[...]kenschap bedreven, en zegt zich daarvan niets te her[...]inneren. Heden morgen zijn de getuigen gehoord en [...] den avond zullen de pleidooijen worden gevoerd. [...]

(*Amst. Ct.*)

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 16 Nov. De *Moniteur* behelst heden [...]

rapport van Prins Napoleon aan den Keizer, waarbij wordt voorgesteld, om aan de leden der algemeene raden in Algerië eenige Israëlieten toe te voegen, ten einde door een openbare daad te konstateeren, dat voor de Fransche wet alle godsdiensten gelijk zijn. Sommige bladen brengen dit rapport in verband met de zaak-Mortara.

In den *Akhbar* van 11 November leest men een niet minder gewigtige handeling van den prins-minister van Algerie, namelijk een cirkulaire aan de prefekten aldaar gerigt, die ten doel heeft een einde te maken aan den buitengewonen, onwettigen toestand, waarin de pers in de kolonie zich bevindt. Alle beperkingsmaatregelen, door de vorige goeverneurs-generaal genomen, worden opgeheven en de Algerijnsche dagbladen zullen voortaan eenvoudig aan de dekreeten van 1852 en 1855 onderworpen zijn.

— Er is nog niets bepaald nopens de wijze waarop de kommissie, belast met het onderzoek der zaak van de negers-immigratie, hare taak zal verrigten. Uit den naam dier kommissarissen is niet af te leiden, dat zij zich in persoon naar de Afrikaansche kust zullen begeven om hunne zending te vervullen; doch men gelooft dat zij daartoe vertrouwde agenten zullen gebruiken. De graaf de Persigny, de voorzitter der kommissie, heeft zijne benoeming aan eene beleefdheid jegens Engeland te danken. Men kent de genegenheid van den voormaligen Franschen ambassadeur te Londen voor dat land.

— De Fransche regering heeft een oud regt der Marine, door Colbert aan haar geschonken, doch na 1830 vernietigd, weder in 't leven geroepen, namelijk het regt om in alle Staats- en partikuliere bosschen de boomen te kiezen, welke zij behoeft. Die boomen worden op bijzondere wijze gemerkt en moeten, zoodra zij noodig zijn, tegen een bepaalde som geleverd worden. Niemand vermag een door de Marine gemerkten boom omhouwen. Voorshands zal dit regt slechts in de Staats-Domein- en gemeente-bosschen van kracht zijn. Men gelooft echter, dat het zich later tot de partikuliere bosschen zal uitstrekken.

— Men zegt, dat lord Palmerston den Keizer tot het schrijven van den brief aan Prins Napoleon zou hebben aangespoord en tusschen Napoleon III en den voormaligen *Premier* de beste verstandhouding heerscht. Daarentegen wordt getwijfeld aan de dien staatsman gedane uitnoodiging, om zich naar Compiègne te begeven.

— Gisteren is onder het voorzitterschap van den Keizer een ministerraad gehouden en daarin de door prins Napoleon gevormde kommissie bevestigd.

— Het dagblad van Bologna verwondert zich over de diskussiën, die het in 't buitenland heeft doen ontstaan, toont aan dat het gedrag der kerkelijke overheid in overeenstemming is met het kanonnieke regt en haalt een artikel aan van de *Civilta Cattolica*, die de wettigheid der ontvoering van den jongen Mortara verdedigt.

— Heden werd door het komité voor de inteekening ten voordeele van den heer Lamartine een vergadering gehouden, die zeer talrijk was. Onder de aanwezenden telde men de heeren Bavin, Pereire, Hachette, Beaumont. de Bassy, enz. De heer de Lamartine hield over zijn toestand eene rede, die twee uren duurde. Hij bestreed de beschuldiging, dat hij een verkwister was, en tot bewijs voerde hij aan, dat hij in 1858 940,000 franken schuld had betaald en zijne schulden niet meer dan 2,200,000 franken hadden bedragen, zoodat er nog 1,260,000 franken te betalen waren. Op verzoek van den heer de Lamartine besloot het komité de inteekening nog niet te sluiten.

— Het Parijsche blad *la Patrie* bevat een artikel over de Zoölogische tuinen te Amsterdam en te Antwerpen. In dit opstel wordt over *Natura Artis Magistra* met grooten lof gesproken, en den direkteur dezer instelling, den heer G. F. Westerman, groote hulde gebragt.

— Volgens een berigt uit Madrid van den 15, per telegraaf ontvangen, is een nederl. brik, geladen met machines voor den spoorweg van Valencia, op de kust van Malaga gezonken.

— Op dit oogenblik vertrekken een aantal missionarissen, die tot de Jezuïetenorde behooren: Vijf hebben zich naar Syrië ingescheept; acht naar China, verscheidenen naar Madura en Madagaskar. De missiën der societeit zijn in Louisiana, Monada, New-York, Cayenne, Madagaskar, Algerië, Syrië, Madure, Shangai en Petchely, welke vijfhonderd vijf en veertig Fransche Jezuïeten tellen; in Maryland, Oregon, het Rotsgebergte, Kalifornie, Kuba, Jamaika, midden-Afrika, Paraguay, de Grieksche Archipel, Dalmatië, Bombay, waar de dienst door andere dan Fransche paters wordt verrigt.

Ook zijn vele broeders der christelijke scholen naar Konstantinopel vertrokken, als zijnde derwaarts geroepen.

— In eene korrespondentie uit Tourane vindt men nog de volgende bijzonderheden:

Hue-fo is tegenwoordig de sterkste stad van geheel oostelijk Azië en wordt verdedigd door een buitengracht, die 30 ellen breed en een omtrek van 12 kilometers heeft; de wallen zijn twintig voet hoog en kunnen met 1500 kanonnen gewapend worden, die er bereids op geplant zijn, want Fransche officieren hebben tot het jaar 1821 meer dan 2500 stukken voor den Koning Gya-Sing gegoten. Ook bevat de stad ruime kazernen en haar haven is versterkt.

Men heeft te Tourane een soort van standaart buit gemaakt, waarop een gekruisten Christus was afgebeeld. De missionnarissen zeggen, dat men dien standaart dezulken aanbiedt aan wier geloof men twijfelt en dat wanneer zij weigeren het afbeeldsel met voeten te treden, zij als Christenen beschouwd en dienvolgens behandeld worden.

Het aan het hof van Hue verleend uitstel om aan de eischen van Frankrijk voldoening te geven verstreken zijnde, zonder dat eenige uitkomst verkregen was, zoo had men verwacht dat de bevelhebber van het expeditieleger dadelijk zou voortgerukt zijn, doch hij wacht versterking van Manilla en hoofdzakelijk geschut, dat ter welslaging der operatiën onontbeerlijk is.

— Uit Lissabon wordt, dd. 5 Nov. geschreven, dat de ontevredenheid over de zaak van den *Charles Georges* nog niet verdwenen was. Portugal heeft gezwicht, maar het zal daarvan nog lang een pijnlijke herinnering behouden. Des Konings troonrede heeft veel genoegen gedaan; doch het zou nu te bejammeren zijn, dat de buitensporigheden op het spreekgestoelte of in de pers de stelling bemoeijelijkten, welke het Portugeesche goevernement heeft ingenomen. De tegenstrijdige bevelen aan de *Donauwerth* en de *Austerlitz* deden voor verwikkelingen vreezen, en bewezen, dat de toestand nog niet helder was; 'tgeen ook nu nog het geval schijnt te zijn, daar de gezant de Païva, die gisteren te Parijs had moeten aankomen, immer te Lissabon is, zonder dat men iets bepaalds van zijn vertrek naar Frankrijk weet.

ENGELAND.

LONDEN, 16 Nov. Een officiële telegram meldt uit Indië, dat de rebellen 12,000 sterk, met 12 stukken, Sundella binnentrokken, maar werden teruggedreven met verlies van een stuk en 100 man gedood, en dat later bij de nazetting hun nog 3 stukken werden ontnomen en 1000 man gedood. Bij de vervolging verloren de Engelschen twee Europeesche officieren en 7 gewond, 4 man gedood en 44 gewond. Ook werden de rebellen op 5 Oktober te Meea-Ghung met verlies van 2 stukken en 200 man gedood of gewond, terwijl het verlies der Engelschen niet noemenswaardig was. Te Bundoree zijn 400 rebellen gedood zonder eenig verlies der Engelschen. Eene sterke kolonne, onder brigadier Weatherall, zal onmiddellijk in Oude rukken. De rebellen werden geslagen op 5 Oktober op de grenzen van Oude, 2 stukken van de 3 hun ontnomen en 300 man gedood, bij een verlies der Engelschen van 12 gesneuvelden en gebleesseerden. Nabij Dundaon werd eene partij Sepoys aangevallen en 30 er van in de pan gehakt. Te Baja Benares werden de rebellen volkomen geslagen en 500 gedood, terwijl het verlies aan de Britsche zijde slechts bedroeg één officier gesneuveld, 2 gewond, en 7 of 8 man gesneuveld of gewond. Op 9 Okt. heeft generaal Michell een korps van 4 à 5000 rebellen van Gwalior te Mongreulië volkomen verslagen, hunne 6 stukken buit gemaakt, bij een zeer gering verlies der Engelschen. Op den 19 Okt. hebben de troepen van Michell en brigadier Smith, te zamen vereenigd, eene afdeeling van 10,000 rebellen nabij Chundarel, geheel vernietigd, 500 er van gedood en al hun geschut prijs gemaakt. De vijand vocht verwoed; evenwel was der Engelschen verlies zeer gering. Men zegt, dat Maun Singh Ramgorah heeft geplunderd. In Centraal-Indië was versterking van kavallerie aangekomen. De rebellen van Nusserabad waren te Doadpoor totaal verslagen op 20 Okt met verlies van 3 stukken, 2 olifanten en al hun materiëel. Het fort Burrah werd op den 21 genomen. In deze beide geruchten bedroeg het verlies aan de Britsche zijde 40 gewonden en enkele gedooden.

— Uit Kalkutta wordt geschreven: „Een Sepoy, van muiterij beschuldigd, verscheen ten verhoore voor den regter en spuwde dezen in het aangezigt. De regter, buiten zich-zelven van woede, doorschoot den beschuldigde met een revolver. Zulke treurige tooneelen zijn veelvuldig en de Europeers, helaas! schijnen geen voorbeeld van gematigdheid te geven.

„Een Engelsch regter, die met een revolver in de vuist de beschuldigden gedurende de teregtzitting verhoordt, geeft zekerlijk geen fraai denkbeeld der Engelsche regtspleging in Indië."

— Sommige lieden gaan soms te ver in het verkorten van telegrafische depêches; welke teleurstellingen daaruit kunnen voortvloeijen, leert het volgende:

Een koopman te Londen had een bekwaam geneesheer te Edimburg verzocht zijne gade in hare bevalling bij te staan. Eenige dagen vóór den dag, waarop hij vertrekken zou, ontving de geneesheer per telegraaf het volgende berigt:

„Kom niet te laat," en dadelijk ging hij op reis.

Te Londen aangekomen, hoort hij met verwondering dat de bevalling eenige dagen geleden had plaats gehad. De echtgenoot had willen telegrafeeren: „Kom niet, — te laat." Maar de telegrafist had geoordeeld de komma en het afscheidingsteeken te mogen weglaten als overbodig.

Alzoo kostte het bezuinigen van deze twee woordjes *het is* den Engelschen koopman de reiskosten van den geneesheer en bovendien een tamelijk groote vergoeding.

Nu is de vraag of de koopman de telegraaf-maatschappij in regten zal betrekken. Immers de telegrafisten moeten de komma's en punten plaatsen, waar ze vereischt worden, en dit wordt vaak door hen vergeten.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 17 November.

GETROUWD (15 Nov.): Mr. Joh. Enschedé, Jr., wed. met H. J. R. Mirandolle. - M. S. Frankfort, Jr., van Meppel, met H. Beit.

OVERLEDEN (10 Nov.): M. J. Groen, wed. P. W. Petri. — (11 Nov.): W. van Velsen, geb. Astro, 68 j. - S. C. Schelten, geb. van Bunnik, 86 j. — (13 Nov.): J. Brouwer, 65 j. - A. Kooy, 2 j. - W. H. J. Tulleken, 49 j. — (14 Nov.): G. Wiggers, wed. G. J. Herkes, 67 j. — (16 Nov.): J. L Hassoldt, 66 j.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

		16 NOV.	4½ u. a		gebl.
Amsterdam, Thesaurie .	5 pCt.				
Nederl. Bank	4 »		»		
Nederl., Werkel. Schuld à	2½ pCt.	64 1/16	»	64 1/8	
Dito Dito	3 »	75 11/16	»	75 13/16	75¾
Dito Dito	4 »	98	»	98 1/16	
Amortisatie-Syndikaat .	3½ »		»		
Aand. Handel-Maatsch.	»	142	»	142¼	142
Oost-Ind. Leening . .	4 »	97¾	»	97 13/16	
Aand. Holl. Spoorweg			»		
Leening idem .	4½ »		»		
Aand. Rijn-Spoorweg .	4½ »		»		
Maatschappij van Weld. .	4 »		»		
België, Cert. Adm. B. Bk.	2½ »		»		
Dito *Rothschild* . . .	2½ »		»		
Frankrijk, Certifikaten .	3 »		»		
Spanje, Obligatiën . .	1½ »	30 1/16	»	30⅛	
Dito	3 »	45¾	»		
Dito Binnenlandsche .	3 »	41 3/16	»		
Amortisable Schuld . .		10⅝	»		
Bewijzen Coupon . . .			»		
Crediet Instel. bij *Prost* & C°. .			»		
Portugal, Obligatiën . .	3 »	46⅞	»		
Dito 1856	3 »	45 7/16	»	45½	
Uitgestelde . .			»		
Rusl., Obl. bij *Hope en C°*.	5 »	106	»		
Dito bij idem 1828/1829	5 »	103¾	»	103⅞	
Cert. bij idem 1831/1833	5 »	91⅜	»		
Dito bij idem 1840 . .	4 »	86¼	»	86⅜	
Dito bij *Stieglitz* . .	4 »	86½	»		
Dito Nieuwe	4 »		»		
Dito 5de Serie . . .	5 »	97¾	»		
Dito 1855, 6de Serie . .	5 »	102 3/16	»		
Dito Adm. te Hamburg	5 »		»		
Dito dito te Londen .	5 »		»		
Dito dito dito .	4½ »		»		
Inschrijv. in Assignatiën	6 »		»		
Certifikaten van dito .	6 »	66½	»		
Spoorweg Aktiën . . .	5 »	77¼	»	78	
Polen, Aand. 1835, fl. 500		157	»	157¾	157½
Obligatiën	4 pCt.	81¾	»		
Pruissen, Oblig. . . .	4½ »		»		
Aandeelen 1854 . . .	3½ »	207½	»	208	
Oostenrijk, Obl. bij *Goll en C.*	5 »		»		
Dito dito	4 »		»		
Dito Metalliek . . .	5 »	77 11/16	»	77 13/16	77¾
Dito Rente Amsterdam	5 »	87⅜	»	87½	87⅜
Dito Nationale 1854 .	5 »	77 15/16	»	78	
Dito dito	2½ »	39 5/16	»	39⅜	
Weener Bankaktiën . .	f		»		
Dito Aand. fl. 250, 1839 .	»		»		
Dito dito » 250, 1854	4 pCt.	[illegible]			
Beijeren, Spoorweg Aandeelen		[illegible]			
Napels, Cert. bij L. en B.	5 »		»		
Dito bij *Rotschild* . .	5 »		»		
Denemarken, Obl. te Lond.	5 »		»		
Dito	3 »		»		
Braz. Geldl. 1824 v. £ 100	5 »	99⅝	»		
Dito 1839 van £ 100 .	5 »		»		
Dito 1843 » » 100 .	5 »	99¼	»		
Dito 1852	4½ »	94⅞	»		
Sardinië	5 »		»		
Peru, Geldl. 1854 . .	4½ »		»		
Dito te Parijs	»		»		
Ecuador, Oblig. 1855 .	1 »	14 15/16	»	15⅛	
Venezuela, dito 6 pCt. thans	5 »		»		
Dito Uitgestelde . .	2½ »		»		
Grenada, Obligatiën . .	3½ »	18 5/16	»	18¼	
Dito Uitgestelde . .		15 11/16	»		
Mexiko, dito . . .	3 »	18 5/16	»	18⅝	
Nrd-Amer. Ph. *Hope en C.*			»		
Dito			»		
Dito bij *Rothschild* .	6 pCt.		»		
Amerik. Bank-Aktiën .			»		
Illinois Spoorw. Aandeelen .			»		
Dito Oblig. Constr. Bons.	7 pCt.	85¾	»		
Louisiana	5 »		»		
Grieken, Obl. Geldl. 1825	5 »	3¾	»		

Handel-Maatschappij kontant 141⅞, Russische Spoorweg

doorgef. 246¼, ½; Hypotheek 4½ pCt. —, Fr.-Oost. Spoorw. Oblig. bij Hope 3 pCt. 131.

Algemeen was de markt in eene vaste stemming. Aandeelen Handel-Maatschappij hebben zich goed van hunnen achteruitgang hersteld.

Koers van het Geld: Beleening 3½ pCt., Prolongatie 3½ pCt., Diskonto 3½ pCt.

Wisselkoers.

2/m. Parijs	f 55 9/16	2/m. Livorno	f 39⅛
Zigt "	" 56 1/16	" Napels	" 80¼
2/m. Bordeaux	" 55¼	3/m. Petersburg	" 1.70
½/m. "	" 55⅝	6/w. Weenen	" 110½
3/m. Madrid	" 238	" Augsburg	" 35½
" Cadix	" 240	" Frankfort	" 99
" Sevilië	" 237	2/m. Hamburg	" 34 13/16
" Bilbao	" 237	Zigt "	" 35 1/16
" Lissabon	" 40⅞	2/m. Londen	" 11.62½
" Porto	" 40⅞	Zigt. "	" 11.70
2/m. Genua	" 45¾	Rotterdam	" ⅛

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 16 Nov. België 2½ pc. 57p; 4½ pc. 99.75; Metal. 81.75; Nation. 82; Spanje 1½ pc. 29.75g; 3 pc. 41.62½p.

PARIJS, 16 Nov. Rente kont. 4½ pc. 97.60, op tijd 3 pc. 74.85; Credit mobilier 10.15; Fr.-Oost. Spoorw. 646; Spanje 4½ pc. —; 3 pc. —; Rom. Leening —.

MADRID, 15 Nov. Spanje 3 pc. 42.60; 1½ pc. 31.05.

LONDEN, 16 Nov. Cons. 98; Braz. 5 pc. —; 3 pc. Mexiko 20; 4½ pc. Peru 91¼; 3 pc. id. 73½; 4½ pc. id. doll. bonds 82⅞; Grenada uitgest. 6; id. werkelijke — 5 pc. Venezuela 40¼; 2¼ pc. id. 14¾; 5 pc. Port. 47¼; 3 pc. Spanje 47¼; 1½ pc. id. 31; Amortiz. 6, Coupons 10½; 4½ pc. Russen 103½; 5 pc. id. 113¾; 2½ pc. Holland 66¼; 4 pc. id 100½; Illinois Shares 77; id. 7 pc. Oblig. 82; Sardinië 94⅜; Ecuador —.

WEENEN, 16 Nov. Met. 5 pc. 86.10; Nat. 86.20; Bank-Aktiën 986; Noord-Bahn akt. 171; Credit Anst. 242; O.-Fr. Spoorw. akt. 264; Lomb. Venetiaans. 129.—; Nieuwe 100; Wissel op Londen 3/m. 10.27½; Goud 2¾; Zilver —.

BERLIJN, 16 Nov. Stiegl. 5de serie 103⅞; 6de id. 108; Rusland 5 pc. 110⅜; Pruiss. Staats. 4½ pc. 100¼; Wissel op Londen 2/m. 6 th. 19⅝, Parijs 79⅝, Hamburg 151, Amst. 142¼, Petersburg 98¼, Diskonto 5.

HAMBURG, 16 Nov. Mexikanen 4⅞, Spanje 3 pc. 39; 1½ pc. 28⅝, Rusland 5 pc. 106¼, 4½ pc. —, Vereinsbank 97⅛, Noord-Duits. bank 88½, Wissel op Londen 3/m. 13.03½, Amsterd. 35.70, Diskonto 1¾.

FRANKFORT, 16 Nov. Metalliek 5 pc. 80⅝, Spanje 3 pc. 40¼; 1½ pc. 92⅞, Wissel op Londen 117⅛, Weenen 118⅝; Parijs —, Amsterd. —, Diskonto 5.

NIEUWSTIJDINGEN, BETREFFENDE INTRESTBETALINGEN, UITLOTINGEN, GELDLEENINGEN, ENZ.

PRIJZEN VAN COUPONS EN LOSBARE OBLIGATIEN.

Metalliek	f 29,50	à —	Pruissische	f 34⅝	à —
Napelsche	" —,—	" —	Spaansche	" —,—	" —
Div. in £	" 11,62½	" —	Hamb. Russ.	" 34⅛	" —
Eng. Russen	" 11,62½	" —	Russ. in Z. R.	" 34 5/16	" —
Fransche	" 55½	" —	Polen " P. R.	" 35¾	" —
Belgische	" 55¾	" —	" " Fl.	" 26⅞	"

Nation. Metall. f 29.50. Coupon Mexiko 1854 f 14½ à 14⅝.

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKT.

ROTTERDAM, 16 Nov. Tarwe: 159/2 ℔ witb. Poolsche f 335; 165, 166/2 ℔ jarige Hoogl. Kleefsche f 305, 310 162, 164/2 n. dito f 290, 295; 165/2 ℔ j. Bovenl. Ris f 290.

SCHIEDAM, 16 Nov. In veiling zijn circa 87 last meer en min besch. Arensburger Rogge verkocht, van f 192 a 200 kt. per last, wegende 144 a 146/2 ℔. — Moutwijn f 14,25; Jenever f 19,75; Amst. Proef f 21,— per Ned vat zonder fust, zonder de belasting. Spoeling f 1,40 per ketel.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 16 Nov. Niets.
HELVOET, 16 Nov. Niets.

UITGEZEILD:

TEXEL, 16 Nov. Apeness, Prinses Louise, Frederikstad
HELVOET, 16 Nov. Pekele, Zephir, Pernau.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 17 November; in lading naar:

Keulen.	V. Ahlert, Cöln N°. 29.
	B. L. Casimir, Sara.
Duisburg.	J. H. Havens, Twee Gezusters.
Maintz.	J. Hammer, Mainz N°. 3.
Mannheim.	W. Boumeester, Carolina.
Urdingen.	D. J. v. Uden, Erkentelijkheid.
Dusseldorp.	F. Kusen, Niederrhein N°. 12.

AMSTERDAM, 17 November, vertrokken naar:

Keulen.	H. J. Wilson, Cöln N°. 20.
Urdingen.	J. v. d. Pluim, Vrouw Elisabeth.
Dusseldorp.	W. Klarenaar, 3 Gebroeders.
Wezel en Ruhrort.	P. J. Balck, Vrouw Rebecca.
Frankfort.	M. Grünewold, Frankfort N°. 15.

Rijnhoogte ARNHEM, 16 November 3 p. 1 duim.
KEULEN, 16 " 3 vt. 3 "

Advertentiën.

AANBESTEDING.

Het Roomsch-Katholijke Kerkbestuur te Dalfsen, zal op Woensdag den 24sten November 1858, des voormiddags ten 12 ure, bij den Kastelein W. BRINKHOF aldaar aanbesteden:

Het Bouwen van eene Pastorij.

Bestek en teekening liggen ter inzage bij voornoemden kastelein en tot het verkrijgen van inlichtingen kan men zich vervoegen bij gezegd kerkbestuur of bij den Architect H. J. WENNEKERS te Zutphen. (760)

REVALENTA ARABICA.

De vrouw van JOHANNES GÖTZ, Weesvader te Emmen, provincie Drenthe, is door het gebruik van eenige Bussen **REVALENTA** van maagkramp genezen, waaraan zij gedurende 23 jaren geleden had.

KOEVORDEN, 10 November 1858.

C. J. VAN DER SCHEER.

De volmaaktste gezondheid, kracht en nieuwen levenslust hergeeft

DE REVALENTA ARABICA

EENE PROEFNEMING MET

DU BARRY'S REVALENTA

zal de goede werking daarvan bij alle maag-, borst- en onderbuikskwalen spoedig doen zien.

ZINKINGS, *Hoofdpijn, Slijm, Zuur, Maagpijn, Galziekten, Aamborstigheid, Hoest, Verstoppingen, Diarrhaea, slechte Spijsvertering, Oprispingen, Spanning op de maag en eene menigte andere ziekten geneest* **DU BARRY'S REVALENTA** *spoedig en met weinig kosten.*

Als voeding voor kleine kinderen is zij ook bijzonder aan te bevelen en verdient de voorkeur boven de voeding der melk. Zij verteert ligt, verzuurt niet, geeft veel voedsel en gezonde sappen. Alle moeders raden wij aan het REVALENTA-BOEKJE te lezen, dat ze om niet in het **VERKOOPHUIS** krijgen kunnen.

Er zijn vele nagemaake soorten. **ECHT** is de **REVALENTA** van de Heeren BARRY DU BARRY & C°., alleen te verkrijgen in het **VERKOOPHUIS** of zijne Dépots in Bussen van 87½ Ct., f 2, f 3.50, f 8, f 16.

Men lette er op, dat iedere Bus, tot waarborg der echtheid, met de handteekening F. VON WINDHEIM & C°., VERKOOPHUIS, voorzien is.

VERKOOPHUIS en de bekende Dépots.

(764)

FABRIEK

VAN

GOUDEN BORDUURWERKEN

EN

KERKSIERADEN

VAN

PAULUS SUTORIUS & Cie.

TE AMSTERDAM.

Ons Magazijn is steeds ruim gesorteerd in alles wat tot het vak behoord, en door de uitgebreidheid onzer Fabriek zijn wij in staat bestellingen zeer spoedig te kunnen leveren. In **Zilverwerken** hebben wij een zeer schoon assortiment, waarbij eenige schoone **Remonstrancen**, onder deze een Gothische van 82 duim hoog geheel in het vuur verguld. Door rijke Teekeningen, schoone bewerking en solide Stoffen, bevelen onze Borduurwerken zich bijzonder aan.

NB. Twee goede **Borduurders** en twee **Leerjongens** kunnen bij ons dadelijk geplaatst worden.

(763)

Bij C. L. VAN LANGENHUYSEN is van de pers gekomen en alom verkrijgbaar:

OVER HANDEL EN NIJVERHEID

MET BETREKKING TOT HET

TARIEF.

Een woord uit *de Tijd*, N.-H. Ct. Prijs 25 Cents.

De Heer J. V. MAAS, te Hellevoetsluis, leed se[…] vele jaren aan fatale Rhumatiek, zonder bij eenig m[…] del verzachting of genezing te vinden. Sedert het [...] staan der

Abshaubbin's Watten

heeft ZEd. ook dezen beproefd, met dat gelukkig [...] volg, dat hij zich in een voortdurenden staat van [...] terschap bevindt.

Mogten de Lijders, even als de Heer MAAS, [...] verouderde kwalen volharden in het geregeld aanw[...] den dezer Watten, dan zal gewis de genezing niet [...] blijven, want de Proeven, met dit Artikel genom[...] eer het verspreid is, en de groote massa van Attest[...] welke mij van alle kanten toekomen (en welke van [...] tot tijd zullen worden gepubliceerd, voor zoo verre [...] daartoe volmagt heb), geven mij de dubbele zekerhe[...] benevens den waarborg aan allen, die het Artikel [...] niet bij ondervinding kennen, dat men daarmede ze[...] genezen wordt van Kramp, Jicht, Rhumatiek in [...] Gebeente, Koude op de Nieren, Pijn in de Bo[...] Keel en Ledematen. Zeer vele Vrouwen worden d[...] dit middel gevrijwaard tegen Zwerende Borsten; wa[...] neer men ze vroegtijdig aanwendt, ontnemen zij [...] eerste dagen de overgroote toevloed van melk, zij h[...] den de zogaderen zacht en bevorderen de circula[...] De prijs is 25 ct. per Blad. Hoofd-Dépôt bij A. BREE[...] VELT Az., te Delft, die tot waarborg der echtheid [...] geleibilletten teekent.

Verdere Dépôts:

H. J. Renken, Amsterdam, hoek Vijgendam en Warmoesstr.	H. van Schuppen, Hz., te [...] nendaal.
Albt. Oosterbaan, idem, Leydschestraat, in de Vlijt.	C. P. Arons, Abcoude.
A. J. ten Veldhuijs, idem Rapenburg.	W. J. van Heekren, Zeyst
C. W. Eijfert, idem, Vijzelstraat bij de Singel.	Gebr. Braning, Mijdrecht.
Mej. C. J. Blank, idem, Kalverstraat, bij den Heiligen Weg.	J. Markus Jr., Leeuwarden.
J. C. Schwenge, idem, Reestr. bij de Keizersgracht, in de Nieuwe Fakkel.	Casper Fisscher en Zn en [...] Heereveen.
H. J. Teunissen, Gierstraat, Haarlem.	B. Stockman en Zn en [...] Bolsward.
S. M. en J. Weeferingh, Anegang, idem	E. B. Winkler, Harlingen.
M. Vriend, Zaandam.	G. Veerkamp, Sneek.
A. Schravendijk, Hilversum.	J. G. Preller, Doccum.
Wed. B. Meijknecht, Enkhuizen	J. L. Tombroek, Franeker
W. en R. Wiebols, Purmerend	Meijer Hes Jr., Gorredijk.
Gez. Lippitz, Hoorn	Mej. de Wed. P. Dijkst[...] Workum.
Mej. Wed. E. M. Engel, Medemblik.	Jan H. Bos, Akkrum.
G. J. Wubbe, Nieuwe diep.	C. A. Faber, Wolvega.
D. Boors, Alkmaar.	Mej. Gez. Jehotte, Maastric[...]
H. Deters, Assendelft.	C. G. Vocke, Venlo.
J. B. Upmann, Barsingerhorn.	Schreurs Gerard, Roermond
Gebr. Meijding, Krommenie.	W. F. G. Noman, Gennep
Gebr. Frese, Venhuizen.	Mej. Wed. H. Weijerhorst, Heerlen.
Gebr. Reckers, Weesp	Mej. Gez. Princen, Weert.
A. Appelman, Westwoud.	F. Dierkes, Wageningen.
B. H. Zurlohe, Beverwijk.	H. J. Regterschot, Ede.
J. E. Zurlohe, Uitgeest.	F. A. Stroetman, Arnhem
S. Keet, Schagen.	W. F. Stierhout, Tiel.
A. J. van den Berkhof, Utrecht.	H. ten Broek, Scherpenze[...]
M. J. C. Ham, idem	G. van Merkensteyn, Nijmegen, Burgstraat.
Blancke & Kloek, Wijk bij Duurstede.	C. M. G. Blancke, Culembo[...]
Philip Meijer, Amersfoort.	H. van Eck, Zutphen.
Gebr. van Dijk, Soest.	E. van Esveld, Nijkerk.
Gebr. van Dijk, Baarn.	J. van Giessen, Zalt-Bom[...]
	H. Boese, Doesborgh.
	J. H. Huyskes, Groenlo.
	E. M. Albers, Zevenaar.
	Gebr. Elzas, Borculo.
	A. H. Hooijer, Apeldoorn.

(6[...])

URBANUS PILLEN.

(Bereid volgens het ALOUDE EN ECHTE Recep[...] waarop men in het bijzonder attent maakt.)

zijn zeer nuttig in ongesteldheden der **Maag** en werk[...] heilzaam op de **Spijsverteering;** zij zijn uitmunte[...] tegen de **Gal, scherpte** in het **Bloed** en **uitsl[...]** der **huid;** zij zijn **zacht laxerend** en **Slijmve[...] drijvend.** Verzegelde doozen van 37½ Ct. en dubb[...] doozen zijn verkrijgbaar.

Amsterdam, J. Alsteede, Droogist, Heiligeweg, D 821.	Leerdam, W. J. van Gamer[...]
Amersfoort, Gebr. Bruning.	Nijmegen, Gebr. Swemmel[...]
Arnhem, S. Holland.	Rosendaal, M. van Leeuwe[...]
Bergen op Zoom, D. Ponwels.	Schijndel, Wed. Knikknie en [...]
Brummen, S. J. van Rijn.	Steenbergen, J. van der [...]
Bommel (Zalt), J. van Schaijk.	Tiel, D. van Wermeskerke[...]
Borculo, A. H. Geers.	Utrecht, W. Mulder, Pottestr[...]
Breukelen, J. Vlaanderen.	Vianen, M. A. Verkerk.
Culenburg, C. Rademaker.	Veen (bij Heusden), J. B[...] fferhorst.
Doetinchem, P. Resthaler.	Wageningen, A. Aemmer[...]
Doesburg, C. Wennekendonk.	Wijk bij Duurstede, Wed. [...] Zorn.
Deventer, J. Müller.	IJsselstein, H. Moolhuizen.
Eindhoven, A. Beguin.	Zutphen, J. Wansleven.
Geertruidenberg, A. Hensen.	Zaltbommel, Joh. Reijnders.
Harderwijk, [...] Weddings [...]	
Helmond, A. H. Martin.	

(6[...])

Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitge[ver].